

UZDEVUMI INERCES TIESAS DALĪBNIEKIEM

Uzdevumi darba grupai un vērtēšanas kritēriji

„Inerces tiesas” organizatoru pienākumi

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju, ja nepieciešams, veikt korekcijas, konsultēties ar skolotāju.
- Izraudzīties lomu tēlotājus: Inerce (apsūdzētā), Inerces advokāts, tiesnesis, tiesas sekretārs, apsūdzības cēlējs, 1. liecinieks, 2. liecinieks, 3. lieciniece, 4. lieciniece un vienoties par pienākumu sadali.
- Noskaidrot un konsultēt citus dalībniekus par juridisko procedūru un terminu lietošanas korektumu.
- Rūpēties par telpas noformējumu un izkārtojumu.

Stundas laikā

- Vērot tiesas norises gaitu un aizpildīt vērtējuma lapas.

Tiesneša pienākumi

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju.

Stundas laikā

- Vadīt tiesas sēdi.
- Uzdot jautājumus, virzīt diskusiju.
- Vērtēt prasmi iejusties lomā, ieguldījumu scenārija pilnveidošanā un prasmi to atveidot, uzdoto jautājumu precizitāti.

Apsūdzētās (Inerces) pienākumi

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju.
- Uzrakstīt „Inerces biogrāfiju”.

Stundas laikā

- Iepazīstināt ar inerci tiesas laikā.
- Vērtēt prasmi iejusties lomā, ieguldījumu scenārija pilnveidošanā, prasmi precīzi un izsmeļoši atbildēt uz jautājumiem.

Apsūdzības cēlēja pienākumi

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju.
- Aptaujāt apsūdzības lieciniekus un izveidot sarakstu, kādā secībā uzstāsies apsūdzības liecinieki.
- Sagatavot apsūdzības runu.

Stundas laikā

- Teikt apsūdzības runu.
- Izsaukt un aptaujāt apsūdzības lieciniekus.
- Vērtēt prasmi iejusties lomā, ieguldījumu scenārija pilnveidošanā, prasmi pārlicinoši raksturot situāciju, nosaucot faktus.

Advokāta pienākumi

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju.
- Aptaujāt aizstāvības lieciniekus, izveidot sarakstu, kādā secībā uzstāsies liecinieki, kas aizstāv inerci.
- Sagatavot aizstāvības runu.

Stundas laikā

- Teikt aizstāvības runu.
- Izsaukt un aptaujāt aizstāvības lieciniekus.
- Vērtēt prasmi iejusties lomā, ieguldījumu scenārija pilnveidošanā, prasmi pārliecinoši raksturot situāciju, nosaucot faktus.

Tiesas sekretāra pienākumi

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju.
- Sagatavot vēsturiskus materiālus – zinātnieku vēstījumus par inerci.

Stundas laikā

- Tiesas laikā veikt ierakstus vērtējuma lapā.
- Vērtēt skolēnu prasmi iejusties lomā.

Uzdevumi lieciniekiem, kas apsūdz Inerci

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju.
- Katram atcerēties (vai sameklēt literatūrā) un tēlaini aprakstīt dažas situācijas, kurās cilvēki ir cietuši inerces dēļ, izveidot „lietišķos pierādījumus” -- uzzīmēt zīmējumus, kuros attēlota inerces izpausme, vai sagatavot demonstrējumus, izmantojot sadzīves priekšmetus vai skolas kabinetā esošās ierīces.
- Pirms tiesas norises katra pienākums ir sniegt informāciju apsūdzības cēlējam.

Stundas laikā

- Tiesas laikā ir pienākums sniegt pārliecinošas liecības.
- Pārliecinoši sniegt atbildes, izvērtējot vai precizējot inerces lomu konkrētās situācijās. Izmantot lietišķos pierādījumus.

Uzdevumi lieciniekiem, kas aizstāv Inerci

Pirms stundas

- Iepazīties ar „Inerces tiesas” scenāriju.
- Katram atcerēties (vai sameklēt literatūrā) un aprakstīt dažas situācijas, kurās inerce izpaužas kā vēlama parādība, izveidot „lietišķos pierādījumus” – uzzīmēt zīmējumus, kuros attēlota inerces izpausme, vai sagatavot demonstrējumus, izmantojot sadzīves priekšmetus vai skolas kabinetā esošās ierīces.
- Pirms tiesas norises katra pienākums ir sniegt informāciju advokātam.

Stundas laikā

- Tiesas laikā ir pienākums sniegt pārliecinošas liecības.
- Pārliecinoši sniegt atbildes, izvērtējot vai precizējot inerces lomu konkrētās situācijās. Izmantot lietišķos pierādījumus.

„INERCES TIESAS” SCENĀRIJA PIEMĒRS

Darbojas: Inerce (apsūdzētā), Inerces advokāts, tiesnesis, tiesas sekretārs, apsūdzības cēlējs, 1. liecinieks, 2. liecinieks, 3. lieciniece, 4. lieciniece.

Tiesas sekretārs: Piecelties, tiesa nāk!
Klasē ienāk tiesnesis, apsūdzības cēlējs un advokāts.

Tiesnesis: Šodien tiek izskatīta civillieta Nr. 1. par apsūdzību pret Inerci. Lūdzu ievest apsūdzēto! *Klasē ienāk apsūdzētā.* Vārds tiesas sekretāram apsūdzības nolasišanai.

Tiesas sekretārs: Inerce ir vainojama daudzu transporta katastrofu izraisīšanā. Tās vainas dēļ sacensībās avarē automobiļi un motocikli, cilvēki gūst sasitumus un traumas. Tiesas sēdē mēs uzklausīsim lieciniekus un vispusīgi analizēsim inerces izpausmi dabā, tehnikā un sadzīvē.

Tiesnesis: Noteiksim apsūdzētās personību. Apsūdzētā, iepazīstiniet ar sevi!

Inerce: Esmu Inerce, ķermeņu fizikālā īpašība.

Tiesnesis: Iepazīstiniet ar savu biogrāfiju!

Inerce: Sengrieķu zinātnieks Aristotelis uzskatīja, ka visiem ķermeņiem ir raksturīga tieksmība uz miera stāvokli. Viņš brīnījās, kāpēc, izsviežot akmeni, tas turpina kustību arī pēc atdalīšanās no rokas. Pagāja 2000 gadi, un uz šo jautājumu atbildēja itāliešu zinātnieks Galileo Galilejs. Vēlāk, 1678. gadā Īzaks Ņūtons formulēja inerces likumu.

Tiesnesis: Kas jūs īsti esat?

Inerce: Katra ķermeņa īpašība, tieksme saglabāt miera vai vienmērīgas taisnlīnijas kustības stāvokli, ja uz ķermeni neiedarbojas citi ķermeņi.

Tiesnesis: Kādiem ķermeņiem jūs piemītat?

Inerce: Visiem, absolūti visiem.

Tiesnesis: Kādās dzīves jomās var novērot jūsu izpausmes?

Inerce: Dabā, tehnikā, sadzīvē.

Tiesnesis: Vārds tiek dots tiesas sekretāram.

Tiesas sekretārs: Arhīvos tiesa ir atradusi dažus ievērojamu fiziķu vēstījumus. Nolasa.
1. vēstījums. Es, Galileo Galilejs, ievērojamais viduslaiku fiziķis, sveicu visus, kas cenšas izdibināt dabas noslēpumus. Lai gribasspēks dod jums spēku un pacietību pārvarēt grūtības!
2. vēstījums. Es, sers Īzaks Ņūtons, angļu fiziķis un matemātiķis, priecājos, ka dabas likumi nav atstājuši jūs vienaldzīgu. Strīdieties! Strīdos dzimst patiesība, un, ja jūs to atradīsiet, tad mehānikas pirmais likums, inerces likums, pavērs jums durvis uz brīnumaino zinātnes pasauli!

Tiesnesis: Tagad noklausīsimies Inerces apsūdzētāju liecības. Vārds tiek dots apsūdzības cēlējam.

Apsūdzības cēlējs: Es lūdzu lieciniekus izstāstīt visus atgadījumus, kas ar jums notikuši inerces dēļ. Aicinu 1. liecinieku liecības sniegšanai.

1. *liecinieks*: Man ļoti patīk sports, un es bieži skatos sporta raidījumus. Nesen vēroju velosipēdistu sacensības. Tas, ko redzēju, bija šausmīgi. Velosipēdisti uzbrauca uz akmens un pārlidoja pāri stūrei. Pārējie Inerces dēļ nevarēja nobremzēt un uztriecās nokritušajam velosipēdistam. Daudzi guva traumas un izstājās no sacensībām, bet velosipēdi pārvērtās par lūžņiem.

Apsūdzības cēlējs lūdz liecinieku demonstrēt inerces izpausmi (parādīt demonstrējumu vai komentēt zīmējumu).

Apsūdzības cēlējs: Paldies! Lūdzu liecinieku apsēsties! Aicinu 2. liecinieku!

2. *liecinieks*: Es braucu autobusā. Pēkšņi tas strauji bremzēja, bet cilvēki turpināja kustību inerces dēļ. Daudzi pasažieri sasitās. Es nenoturējos, uzgrūdos priekšā stāvošajai kundzei, uzkāpu viņai uz kājas. Viņa uz mani uzkliedza. Taču vainīga bija Inerce, nevis es!

Demonstrē aprakstīto situāciju, izmantojot rotaļu automobili un nelielu rotaļlietu.

Tiesnesis: Vārds apsūdzības cēlējam apsūdzības runas teikšanai.

Apsūdzības cēlējs: Kā izriet no liecinieku teiktā, Inerce izraisa negadījumus gan sporta sacensībās, gan sabiedriskajā transportā. Taču tas nav viss! Inerce ir vainojama arī daudz smagāku transporta katastrofu izraisīšanā. Katru gadu nodarītie materiālie zaudējumi ir milzīgi, un kur tad vēl cilvēku fiziskās un morālās ciešanas! Es uzskatu, ka Inerces vaina ir pierādīta un pieprasu spriest bargu sodu!

Tiesnesis: Paldies! Tagad tiesa dod vārdu Inerces advokātam.

Advokāts: Inerce tiek apvainota ļoti daudzos negadījumos. Taču mums ir jāaskata arī tās pozitīvā loma. Pacientieties atcerēties to derīgo, ko jūsu labā ir izdarījusi apsūdzētā! Vārds 3. lieciniecei!

3. *lieciniece*: Mūsdienās degviela kļūst arvien dārgāka. Braucot no kalna, mans tēvs parasti ieslēdz brīvgaite. Automobilis ripo, bet degvielu tas tikpat kā nepatērē. Pateicoties Inercei, var ietaupīt degvielu.

Advokāts lūdz liecinieci demonstrēt inerces izpausmi (parādīt demonstrējumu vai komentēt zīmējumu).

Advokāts: Vārds 4. lieciniecei.

4. *lieciniece*: Es nesen vēroju, kā mans draugs mēģina braukt ar skrituļdēli. Atsperoties no ceļa, viņš sāka kustēties un bez piepūles pārvietoja lielā attālumā. Inerce viņam palīdzēja noturēt līdzsvaru un saglabāt vienmērīgu taisnlīnijas kustību.

Demonstrē aprakstīto situāciju, izmantojot ripojošu riteni.

Tiesnesis: Vārds advokātam aizstāvības runai.

Advokāts: Ja aplūko Inerces darbību no juridiskā viedokļa, tad jāsecina, ka nopelnu Inercei ir vairāk nekā trūkumu. Tā tiek izmantota gan sadzīvē, gan tehnikā. Tam ir daudz piemēru. Labs autovadītājs, pateicoties Inercei, ietaupa degvielu. Taču, kad viņam nākas strauji bremzēt, ja uz ceļa parādās kāds neuzmanīgs gājējs, tad vainīga ir nevis Inerce, bet gan neuzmanīgais gājējs. Ja cilvēkam nākas paklupt, viņš parasti vaino Inerci. Taču vainīga ir nevis Inerce, bet viņa paša neuzmanība! Var minēt daudzus piemērus, kur Inerce ir ļoti noderīga. Visās sporta sacensībās, kur met bumbu, disku, šķēpu, skrien vai lec, Inerce palīdz sasniegt augstus rezultātus. Ja nebūtu Inerces, tad Mēness nokristu uz Zemes, bet Zeme – uz Saules. Es beidzu.

Tiesnesis: Uzmanīgi noklausoties apsūdzētāju un aizstāvju liecības, tiesa pieņēma lēmumu. Tiesa ņēma vērā dažus negatīvos aspektus apsūdzētās darbībā, tomēr, pamatojoties uz savu pieredzi, un cienījamā advokāta un liecinieku runām, tiesa uzskata, ka vairākums apsūdzību ir pārspīlētas. Tāpēc tiesa nolēma: Ievērot Inerces darbības pozitīvo izpausmju lietderību, visnotaļ paplašināt to izmantošanu un cīnīties pret Inerces darbības negatīvajām izpausmēm. Šajā nolūkā ir jāpēta daba un jāatklāj dabas likumsakarības, un jāmēģina izmantot dabas spēki cilvēku labā. Tiesas sēdi uzskatu par slēgtu.